

Příběh o Jonášovi a velrybě

Podle E. Petišky: Povídky starého Izraele

Hlavní postavy:

Jonáš-prorok, zklamaný tím, že ho všichni po jeho nevyplněných proroctvích považují za falešného

Charakteristika doby a prostředí:

příběh se odehrává v Izraeli v neurčité době

Bůh se rozhněval na město Jeruzalém. Rozkázal svému proroku Jonášovi, aby odešel do Jeruzaléma a prorokoval zánik města. Obyvatelé Jeruzaléma se zalekli Jonášova proroctví a upustili od rozmařilého a nespravedlivého života. Proto se Bůh nad nimi slitoval a neseslal na město zkázu. Když Izraelci poznali, že se Jonášovo proroctví nenaplnilo, nazvali Jonáše falešným prorokem (tento úvodní příběh není zanesen v Bibli, poznámka autora).

Po čase rozkázal Bůh Jonášovi, aby odešel do města Ninive a hlásal zkázu tohoto města, jestliže se jeho obyvatelé nevrátí na cestu ctnosti a pořádku. Jonáš ale rozvažoval: „Obyvatelé Ninive se napraví, Jahve jim odpustí a mně budou zase říkat, že jsem falešný prorok. Ne dost na tom, že mě nazývají falešným prorokem Izraelští, brzy se na mě budou všechny národy země dívat jako na lháře. Raději uprchnu na konec světa, někam, kam Bůh nedohlédne." (E. Petiška: Povídky starého Izraele).

Jonáš nastoupil na první loď, která kotvila v přístavu Joppa. Lodníkům pověděl, že chce hodně daleko a zaplatil jim předem. Když už loď s Jonášem a ostatními cestujícími byla den na cestě, zvedla se vichřice. Klidné moře se rozbouřilo a vlny vysoké jako věže ohrožovaly loď. Všichni cestující všech

sedmdesáti národů svírali v rukou své bůžky a volali je na pomoc. Ale žádný z bohů je nevyslyšel.

V té době ležel Jonáš v podpalubí a spal. Zde ho našel kormidelník a divil se, jak Jonáš může tak klidně spát. Proto poprosil Jonáše, aby poprosil svého boha a ten udělal div a zachránil loď. Jonáš jim pověděl, proč je na jejich lodi a požádal je, aby ho hodili do vody, že se moře uklidní. Lodníci se zdráhali hodit Jonáše do rozbouřených vln. Házeli do vln nejdříve náradí a část nákladu, aby lodi ulehčili. Ale bouře neutichala. Lodníci začali metat los, kdo z lidí na lodi má být obětován moři. Los padl na Jonáše. Lodníci ho v rozpacích obstoupili a Jonáš je pobídl, aby ho hodili do vody. Hodili ho do vody a moře se ihned utišilo.

Vytáhli ho tedy na palubu a bouře se rozběsnila znovu. Ponořili Jonáše znovu do vody a moře se znovu utišilo. Jakmile ho však pozvedli, opět se vichřice opřela do vln a loď se otřásala, jako by se měla rozpadnout. Lodníci se poděsili, hodili Jonáše do vln. Moře se uklidnilo a loď plula rychle a pokojně ke svému cíli.

Ale Bůh poslal Jonášovi rybu. Ohromná ryba otevřela tlamu a Jonáše polkla. Její nitro bylo velké jako dům. Mohl v ní stát a pohybovat se jako v místnosti. Oči obrovské ryby byly jako okna a dopadalo jimi dovnitř světlo, takže Jonáš nežil ve tmě. Velká ryba promluvila k Jonášovi, že nastal den, kdy jí pozře leviatan. Jonáš ji vybídl, ať se nebojí a pluje leviatanovi naproti. Když se leviatan přiblížil k rybě, oznámil mu Jonáš, že je ten, kdo ho má připravit k hostině. Jakmile leviatan poznal, že je v břiše velké ryby prorok Jonáš, uvěřil tomu, co si Jonáš vymyslel, a uprchl. Jonáš poprosil rybu, aby mu za záchranu ukázala moře. Tři dny strávil Jonáš v břiše veliké ryby a zapomněl na Boha. Bůh si pomyslel, že mu

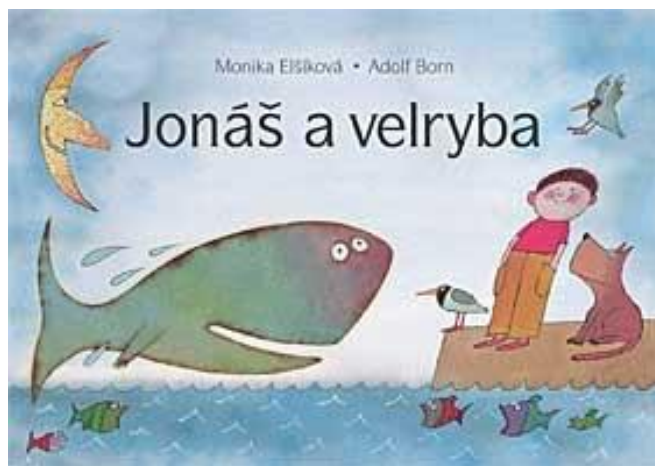
daroval příliš. Tak vyslal jinou rybu, v jejímž břiše bylo plno malých ryb, a poručil, aby velká ryba Jonáše vyvrhla. Sotva velká ryba Jonáše vyvrhla, polkla ho ryba, kterou Bůh vyslal. (I tento příběh není z Bible, v ní se Jonáš v břiše ryby po tři dny modlí – viz druhá ryba podle E. Petišky.)

V břiše této ryby bylo málo místa a tma a úzkost sevřela Jonášovo srdce. Vzpomněl si na Boha a začal ho prosit. Bůh poručil rybě, aby Jonáše vyvrhla na břeh. Ryba Jonáše vyvrhla a Jonáš letěl devět set šedesát pět mil, až dopadl na pevnou zemi. Nyní poslechl Jonáš Boha a odebral se do Ninive, aby tam prorokoval a kázal, jak mu Bůh nařídil.

Jeho hlas pronikal na všechna tržiště, do všech ulic a dvorů a domů města. A lid v Ninive litoval svých činů a odstraňoval bezpráví. Neušetřili dokonce ani královský palác, jestliže v něm našli nějakou uloupenou věc. Když Bůh shlédl na Ninive a viděl tak upřímnou poctivost, rozhodl se, že trest odloží o čtyřicet let (podle Bible od trestu zcela upustí, pozn. autora).

Jonáš rozmrzele odešel z města a ulehl v pustině. Zatímco spal, učinil Bůh zázrak. Nad Jonášovým skalnatým ložem vyrostl do rána stinný strom. Když se prorok probudil, zaradoval se, neboť košatá koruna stromu ho chránila před slunečním žářem. Ale Bůh poslal červa, který za jedinou noc zardousil kvetoucí život stromu. Druhého dne se Jonáš probudil a strom byl suchý a zvadlé listí opadávalo. Slunce procházelo holým větrovím a Jonáše trýznil úpal. Prorok naříkal a plakal nad zničeným stromem. Ale bohu připadalo divné, že Jonáš lituje stromu, o který se nestaral, a přitom požaduje od Boha, aby se neslitoval nad městem. Jonáš se zastyděl a přestal naříkat. Rozmrzelost ho opustila. Pochopil, že v něm naříkalo sobectví a ješitnost.

Příběh se mi docela líbil, i když vím, že se nestal. Jeho mravním naučením je, že sobecká pomsta není řešení, milosrdenství je smysluplné a že Bůh Otec má rád všechny děti, včetně těch, „kteří nedovedou rozeznat pravici od levice“ (Bible, Jonáš, 4/11), což platí i obecně o rodičovské lásce.

Použitá literatura: Eduard Petiška: Povídky starého Izraele
Bible (ekumenické vydání, 2001)

Zpracoval: Kamil Vondra, 8. A, 2011/ 2012